

Englesko-hrvatski politološki rječnik: Mediji

Priredila: Viktorija Car

ABC – American Broadcasting Company (američka televizijska mreža u vlasništvu The Walt Disney Company)

active audience – aktivna publika

advertisement – oglas

insert – oglas koji se na posebnom papiru umetne u novine ili časopis

advertising – oglašavanje

agency – agencija za oglašavanje

campaign – oglasna kampanja

covert – prikryveno oglašavanje

internet – oglašavanje na internetu

subliminal – subliminalno oglašavanje (oglašavanje u koje su montažom umetnute slike ili poruke koje traju samo 1/24 sekunde pa ih gledatelj vidi na neosvijestenoj razini)

Al-Jazeera – televizijska postaja iz Qatara

alternative media – alternativni mediji

AMR (average minute rating) – prosječna gledanost

anchor – televizijski voditelj koji je i urednik iste emisije, vrhunski novinar sa zavidnim iskustvom i znanjem

animated film – animirani film

anonymous source – anoniman izvor informacija

Areopagitica – dokument koji je 1644. napisao John Milton, vjerojatno najcitiranije djelo u obranu slobode tiska

ARPANET (Advanced Research Project Agency Network) – preteča interneta; tehnologija uvedena 1969. koja je povezala nekoliko uglavnom sveučilišnih računala koja su bila uključena u istraživanje

art director – osoba u filmskoj industriji odgovorna za dizajn filmskog seta, kostima i pozadine pri snimanju filma

Associated Press (AP) – najveća svjetska novinska agencija

audience – publika

audio recording – disk, kasetna ili neki drugi elektronički uređaj na koji se može pohraniti zvuk

background – pozadina nekog događaja

bandwidth – propusnost

banner ad – oglasni prostor na internetu, pravokutnog oblika, najčešće se nalazi na vrhu ili u okviru mrežne stranice

BBC (British Broadcasting Corporation) – javni radio-televizijski servis u Velikoj Britaniji

B-film, B-picture ili B-rated film – niskobudžetni film, film proizveden u niskobudžetnoj produkciji

boomerang respons – medijski efekt koji je suprotan od očekivanoga

brand – ime i/ili znak koji identificira određeni proizvod ili uslugu

branding – proces pridruživanja imena i/ili znaka koji identificiraju određeni proizvod ili uslugu

breaking news – izvanredne vijesti

bridging ili stand up – premošćivanje, prijelaz s jedne na drugu temu u televizijskom izvještaju tako da novinar dio teksta izgovara pred kamerom

briefing – (ne)formalno upoznavanje novinara s pozadinom događaja

broadband Internet access – širokopolasni pristup internetu

browser – mrežni preglednik

cable television – kabelaška televizija

callback – ponovni pokušaj telefonskog intervjuiranja potencijalnog sugovornika

camera – kamera za snimanje audiovizualnih sadržaja

cartoon – crtež, karikatura, animirani crtani film, najčešće humorističnog sadržaja

casting director – osoba zadužena za izbor i zapošljavanje glumaca, pomaže u pregovorima o sadržaju ugovora s glumcima

CBS (Columbia Broadcasting System) – američka televizijska mreža u vlasništvu Viacom

censor – cenzor, službenik koji ima ovlasti zabraniti objavljivanje ili distribuciju nekog sadržaja

copyright – cenzura

chain newspaper ili chain newspaper organization – dvije ili više novina (novinskih kuća/tvrtki/organizacija) koje se tiskaju i/ili distribuiraju u različitim gradovima, a u istom su vlasništvu

channel – kanal; frekvencija dodijeljena određenoj radijskoj ili televizijskoj postaji

cinema – kino

Cinématographe – uređaj koji je istodobno služio i kao kamera i kao projektor

cinematographer ili first cameraperson – direktor fotografije filma ili glavni snimatelj/kameraman

cinematography – kinematografija, ukupnost procesa snimanja, prikazivanja i distribucije filmova

civic journalism – građansko novinarstvo

CNN (Cable News Network) – američka kabelska televizijska postaja sa sjedištem u Atlanti

codes of ethics – etički pravilnik

comics ili comic book – strip

commercial media – komercijalni medij, medij koji se financira oglašavanjem

communication – komunikacija

compact disc (CD) – nosač zvuka

computer – računalo

computer virus – računalni virus, program čija je namjera izbrisati informacije na tvrdom disku računala ili onemogućiti rad računala

concentration of ownership – koncentracija vlasništva

confidential source – povjerljiv izvor podataka, anonimna za javnost

consumer – konzument, potrošač

contagion effect – moć masovnih medija da svojim izvještavanjem izazovu opću pomamu za nečim

convergence – konvergencija, prožimanje tradicionalnih medijskih formata (teksta, zvuka i slike)

copycat effect – medijski izazvan efekt kojim osoba kopira ono što je čula, vidjela ili pročitala u medijima

copyright – ekskluzivno izdavačko pravo

corporate communications – korporativne komunikacije

corporate media – korporativni mediji

couch potato – osoba koja provodi mnogo vremena gledajući televiziju u sjedećem ili ležećem položaju

cross-media ownership – vlasništvo različitih medija i/ili industrija (npr. novina, časopisa, televizijskih postaja, radijskih postaja itd.)

cutaway shot – međukadar, umetnuti kadar, kadar koji se umeće između druga dva kako bi se pokrio grubi montažni rez

cyberagency – oglašivačka agencija koja se specijalizirala za promociju proizvoda i usluga putem interneta

cyberspace – zamišljeni prostor ili svijet koji nastaje umrežavanjem računala

cylinder press ili rotary press – roto tisak

daguerreotype – dagerotipija, rani fotografski proces zadržavanja slike na podlozi

dailies – kratki filmski isječki koji omogućavaju redatelju da vidi kako napreduje snimanje filma

daily newspaper – dnevne novine

decoding – dekodiranje, interpretacija poruke

desk – desk, nekad stol u redakciji na koji su se stavljale vijesti kako su pristizale, danas se urednici služe virtualnim "deskom", vijesti kako pristižu pohranjuju se na server

digital divide – digitalna podijeljenost ili "digitalni jaz", pojava u društvu zbog ograničenog pristupa znanju koje je uvjetovano korištenjem digitalne tehnologije

digital media – digitalni mediji

digitization – digitalizacija, proces pretvaranja sadržaja ili prijenosa sadržaja iz analognoga u digitalni format

director – filmski redatelj

documentary – dokumentarni film ili televizijski dokumentarac

mini – mini-dokumentarac, kraća dokumentarna forma od četiri do 20 minuta

dope sheet – popis vijesti s pripadajućim opisom događaja, popisom kadrova i tonskih isječaka koji se koristi u međunarodnoj razmjeni vijesti; služi za identificiranje "sirovoga" nemontiranog materijala, ali nije pouzdan izvor vijesti

duplex – javljanje uživo novinara s terena, pri čemu je omogućen izravni razgovor s voditeljem u studiju

DVD – nosač audio-vizualnog sadržaja

e-book – e-knjiga, digitalna knjiga

EBU (European Broadcasting Union) – Europska radiodifuzna unija

editor – urednik

editor-in-chief – glavni urednik

embedded journalists – novinari pridruženi vojnim snagama za vrijeme oružanog sukoba, a zadaća im je izvještavati o tom sukobu

encoding – kodiranje, proces stvaranje poruke u masovnim medijima

ENG (Electronic News Gathering) – tehnička ekipa koja snima na terenu, čine je snimatelj, snimatelj zvuka i kod složenijih snimanja majstor rasvjete

establishing shot – orijentacijski kadar, obično total ili polutotal, kadar koji se koristi u televizijskom prilogu kako bi se gledatelji upoznali s akterima i lokacijom; naziva se i "geografski" kadar jer uključuje i lokaciju i sudionike

Eurovision – razmjena televizijskih vijesti i programa između zemalja članica Eurovizije koja je u nadležnosti EBU-a

EVN (Eurovision News Exchange) – Eurovizijska razmjena vijesti

false light – javno portretiranje osobe na iskrivljen način, kroz fikciju

FCC (Federal Communications Commission) – Savezna komisija za komunikacije, američka vladina agencija zadužena za regulaciju elektroničkih medija i telekomunikacija

feature film – dugometražni film čija je primarna namjera zabaviti, a ne educirati

feature story – televizijski prilog koji je po formi sličniji kraćoj reportaži nego izvještaju, novinar koristi pripovjednu formu kako bi gledateljima približio neobične, zanimljive osobe ili događaje; "topla ljudska priča"

feedback – povratna informacija

film editor – osoba zadužena za montažu film

film projector – filmski projektor

flysheet – jednostrani list papira na kojemu su zapisane vijesti i druge informacije

follow-up stories – izvještaji ili prilozima koji se nadovezuju na glavnu vijest, a u kojima se obrađuju teme koje su na neki način povezane s glavnom vijesti

fourth estate – "četvrta vlast", naziv za medije koji kao protivnici vladine politike služe javnosti tako što propituju njezine postupke

frame – frem, najmanja jedinica slike; jednu sekundu snimljenog audiovizualnog sadržaja čine 24 frema

freelancer – neovisni novinar koji nije zaposlen u medijskoj kući nego honorarno surađuje s jednom ili više njih

freedom of the press ili free press – sloboda medija, sloboda objavljivanja ili emitiranja sadržaja bez vladinih ili drugih intervencija i upletanja

freedom of speech ili free speech – sloboda govora, slobodan govor

gatekeeper – izraz kojim se označava moć urednika koji je zadužen za selekciju vijesti koje će se objaviti, odbiti izvještavati o nekim događajima ili na neki način znači "close the gate"

gatezette – izgovarati vijesti; u starom Rimu većina stanovništva nije znala čitati pa su novčićem "gazetom" plaćali profesionalne čitače da im pročitaju vijesti; naziv nekih novina

global media – globalni mediji; medijske organizacije čiji su sadržaji ili programi dostupni širom svijeta

guard dog theory – teorija o "psima čuvarima", pojam koji označava da masovni mediji prije svega služe interesima moćnih političkih i ekonomskih skupina, ali istodobno mogu i kritizirati te interese

hackers – sofisticirani računalni programi čija je zadaća prodrijeti u računalnu mrežu, servere ili računalne sustave s ciljem krađe ili uništavanja podataka

hardcover – tvrdi uvez

hate speech – govor mržnje

headline – glavni naslov novinskog članka

hidden camera – skrivena kamera

ICA (International Communication Association) – Međunarodno komunikacijsko (komunikološko) društvo, neprofitno udruženje čiji su članovi znanstvenici i medijski stručnjaci iz više od 60 zemalja u svijetu

iconoscope – ikonoskop, prva elektronička kamera za televizijski studio

immediacy – neposrednost, izravnost (u izvještavanju)

independent filmmakers – neovisni producenti, osobe koje kao producenti ne rade za jedan od velikih svjetskih filmskih studija

newspaper – neovisne novine, vlasnik nije istodobno vlasnik još jedne ili više novina ili novinskih kuća (tvrtki, organizacija)

iNews – naziv za računalni redakcijski sustav koji se koristi u nekim televizijskim kućama, a omogućuje objedinjavanje poslova (pisanje teksta ili scenarija, mjerenje trajanja programa, povezanost s uređajem za čitanje teksta tijekom emitiranja, tzv. Blesimetrom, vođenje komunikacije, slanje poruka, arhiviranje materijala, kontrola za vrijeme emitiranja itd.)

infomercials – audio-vizualni program, najčešće traje pola sata, kojemu je cilj prodaja ili promocija proizvoda ili usluga

information – informacija, obavijest

literacy – informacijska pismenost

revolution – informacijska revolucija

society – informacijsko društvo

superhighway – ideja o vrlo brzom slanju velikog broja informacija putem računala

infotainment – "žuto novinarstvo", "bulevarsko novinarstvo", informacije zabavnog karaktera, primjerice iz svijeta poznatih i slavnih, o kojima se izvještava u informativnim formatima

"in-house" journalist – "kućni novinar", novinar zaposlen u medijskoj kući

interpersonal communication – interpersonalna komunikacija

interview – intervju, razgovor

inverted pyramid – obrnuta piramida, način pisanja u novinarstva tako da se odmah na početku napišu najvažnije informacije (lead)

IT – skr. "international", međunarodni; oznaka uz tonski kanal na kojemu se snimaju zvukovi atmosfere (šumovi) koji se u međunarodnoj razmjeni ne prevode

Jingle – kratka audiovizualna najava za novu cjelinu u radijskoj ili televizijskoj emisiji

journal – časopis

journalese – novinarski žargon

journalism – novinarstvo

investigative – istraživačko novinarstvo

journalist – novinar

kinetograph – kinetograf, filmska kamera iz 18. stoljeća

kinetoscope – kinetoskop, filmski projektor iz 18. stoljeća

lap dog theory – naziv za medije koji proizvode sadržaj koji služi interesima političkih ili ekonomskih elita i pritom isključuju javnost, siromašne i neprivilegirane

lead – prvi ulomak novinarskog teksta u kojemu se iznosi najvažnija informacija, glavni rezultat istraživanja; lead je zapravo uvod u priču za razliku od nekadašnje "glave" vijesti u kojoj su se morali nalaziti odgovori na sva pitanja 5W+How.

link – veza, tehnička veza koja omogućuje uključivanje u program "uživo" s mjesta događaja

listenership – slušateljstvo

magazine – časopis

magic bullet theory (ili hypodermic needle theory) – teorija o medijskim efektima prema kojoj masovni mediji imaju moć izravno utjecati na publike, najčešće štetno

mainstream media – masovni mediji koji podupiru dominantan sustav vrijednosti i dominantne elite

mass communication – masovna komunikacija

mass media – masovni mediji

master copy – originalni otisak ili snimka od koje se kasnije rade kopije; pojam se ne odnosi na digitalne sadržaje

media

corporations – medijske korporacije

dependency theory – teorija ovisnosti o medijima

ecology – medijska ekologija, proučavanje medijsko-informacijskog okruženja

education – obrazovanje za medije, medijsko obrazovanje

effects – medijski efekti

imperialism – medijski imperijalizam

literacy – medijska pismenost

violence – nasilje u medijima, medijsko nasilje

medium – medij

message – poruka

mic – mikrofonski

motion picture – film

movie – film

muckraker – istraživački novinar

muckraking era – razdoblje od 1895. do 1915. u kojemu su istraživački novinari pomogli razotkriti korupciju i zlouporabu položaja u gospodarstvu i u američkoj vladi

multiplex theater – multipleks, kompleks s više kino-dvorana

narcotizing effect (of mass media) – narkotički efekat; pojam koji znači da mediji, posebno televizija, "uspavljaju" ljude i čine ih manje voljnima uključiti se u demokratske političke aktivnosti

narrative – narativ

NBC (National Broadcasting Company) – jedna od četiri najveće američke televizijske mreže; vlasnici NCB Universal i Comcast

news – vijesti

beat – crpilište vijesti, prostor ili institucija gdje se uvijek iznova stvaraju vijesti

hole – količina prostora u časopisu ili novinama koja je na raspolaganju za vijesti, a ne za oglase ili neki drugi sadržaj

service – servis vijesti

values – vrijednost vijesti, mjeri se informativnim faktorima: relevantnost,

osobna uključenost, utjecajnost, blizina, prominenција, konfliktnost ili kontroverznost, personalizacija, neobičnost, novost, pravodobnost, tematizacija, slika i ton (specifično televizijski kriterij)

newscast – emisija vijesti

newsletters – bilten, periodična tiskovina koja donosi vijesti, interpretacije i najave o specijaliziranim temama ili pitanjima

newspaper – dnevne ili tjedne novine

NTSC – standard televizije u boji od 525 crta

off the record – informacije dobivene od službenog izvora, ali u povjerenju, ne smiju se objaviti kao službene informacije

ombudsman – ombudsman, u novinarstvu iskusan novinar kojemu su dane ovlasti i neovisnost da istraži prigovore i kritiku mediju ako je to potrebno

on demand – na zahtjev

radio – radijski sadržaji na zahtjev

video – video na zahtjev

PAL – standard televizije u boji od 625 crta

paperback – meki uvez

PBS (Public Broadcasting System) – javni televizijski servis u SAD-u

penny press – novine koje su se pojavile 1830-ih, a cijena im je bila jedan cent

periodical – periodika, tiskovine koje izlaze u određenim vremenskim intervalima

personalization – personalizacija, pristup obradi teme u novinarstvu kada se u prvi plan stavlja osoba koja je na neki način vezana za temu ili problem o kojem se govori

photojournalism – fotonovinarstvo

pop-ups – vrsta internetskog oglašavanja u kojemu se oglas u pravokutnom okviru pojavi na ekranu ako korisnik klikne na odgovarajući hiperlink

portal – mrežna stranica, mjesto pristupa informacijama što ga čini više različitih, logički povezanih aplikacija koje su zajedničke većem broju korisnika

press – medijska kuća koja proizvodi tiskovine;

printing – tiskarski stroj

council ili news council – vijeće za medije

release – priopćenje za medije

producer – producent

product placement – plasman proizvoda

- programming** – (a) program, sadržaj proizveden za radio ili televiziju;
(b) kreiranje rasporeda emitiranja
- prompter** – "blesimetar", naprava s koje voditelj čita najave u studiju
- pseudo event** – lažni događaj, događaj koji to nije
- public** – javnost, publika
- opinion** – javno mnijenje
- relations** – odnosi s javnošću
- television** – javni televizijski servis
- publisher** – izdavač
- publishing house** – izdavačka kuća
- radio** – radio
- station** – radijska postaja
- rating** – gledanost ili slušanost
- reader** – čitanac (žarg.), vijest čitana iz studija
- readership** – čitateljstvo
- reality television** – stvarnosna televizija, forma zabavnog televizijskog programa u kojoj su obični ljudi ili poznate osobe smješteni u medijski konstruiranu stvarnost
- record** – tonska snimka
- reporter** – izvjestitelj
- RTNDA (the Radio/TV News Directors Association)** – Udruženje radio-televizijskih novinara, najveća svjetska profesionalna udruga radiotelevizijskih novinara
- satellite radio** – satelitski radio
- screenplay** – filmski scenarij
- screenwriter** – scenarist
- search engine** – pretraživač
- sequence** – sekvencija, niz međusobno povezanih kadrova koji čini narativnu cjelinu
- simulcasting** – istodobno emitiranje dva ili više elektroničkih medija
- sitcom** – komedija situacije, situacijska komedija
- share** – udio u gledanosti ili slušanosti
- shot** – kadar
- shot list** – popis snimljenih kadrova s video i tonskim opisima
- soap opera** – sapunica, dramski serijal s velikim brojem nastavaka koji se prikazuje nekoliko dana u tjednu
- sound byte** – tonski isječak, izjava sugovornika
- spam (ili junk mail)** – neželjena e-pošta bezvrijednog sadržaja, često je riječ o oglašavanju
- stand up** – obraćanje novinara u kameru s mjesta događaja
- stop shot** – zamrznut kadar, kadar zaustavljen na jednom kvadratu slike te se može prikazati kao fotografija
- tabloid** – tabloid
- television** – televizija
- channel** – televizijski kanal
- network** – televizijska mreža, američki model proizvodnje i distribucije televizijskih sadržaja
- station** – televizijska postaja
- broadcast** ~ – televizija koja emitira program putem radio-frekvencijskog spektra
- cable** – kablovska televizija
- digital** – digitalna televizija
- internet** – internetska televizija
- satellite** – satelitska televizija
- talk show** – televizijski format u kojemu voditelj intervjuira gosta uživo pred publikom
- testimonial** – svjedočenje, poruka korisnika
- trailer** – promotivna najava filma
- underground newspaper** – novine podzemlja, novine koje su izrazito kritične prema povlaštenim skupinama
- vanity press** – tiskare i izdavači koji uređuju i tiskaju rukopise za određenu cijenu, a ne bave se distribucijom i prodajom
- VHS** – format za snimanje videa
- video journalist (VJ)** – video novinar, novinar koji je svladao tehniku snimanja digitalnom kamerom i montiranja u nelinearnoj montaži te može samostalno pripremiti televizijski prilog spreman za emitiranje
- viewership** – gledateljstvo
- virtual reality** – virtualna stvarnost
- voiceover** – off, novinarski tekst koji je tonski umontiran u televizijski prilog
- vox populi** – "glas naroda", u novinarstvu anketa građana o nekom pitanju
- watchdogs** – mediji kao "psi čuvari", prokazuju nepravdu, zlouporabu i korupciju
- website** – mrežna stranica
- whistle-blower** – zviždač
- wi-fi** – bežični internet
- World Wide Web (WWW) ili web** – mreža, softverski sustav koji omogućava korisnicima računala da pronađu i pristupe informacijama koje su na internetu
- yellow journalism** – žuto novinarstvo ■